

Ihan(a) kamala luonto

Tehtävän on toteuttanut Helmi Kangas, Tuomas Kauppinen ja Nea Nieminen, jotka opiskelevat Tampereen yliopistossa luokanopettajiksi. Tehtävä on toteutettu osana luokanopettajaopintojen maisterivaiheen syventävää kurssia *Ympäristökasvatuskokeilut*. Kokeilussa ideana on empatian lisääminen luontoa kohtaan sekä luontosuhteen muuttaminen. Luontosuhde ei ole stabiili, vaan ajassa ja paikassa muuttuva suhde. Oppilaat ymmärtävät ja hahmottavat luontoa omasta perspektiivistään käsin ja heidän kokemuksensa ja tunteensa muovaavat heidän ajatteluaan. Vahvistamalla empatian kokemusta luontoa kohtaan muutetaan oppilaiden suhtautumista luontoon kokonaisvaltaisesti.

Idea lyhyesti:

Kolmen tunnin mittaisen ympäristökasvatusprojektin tavoitteena on pyrkiä muuttaa osallistujien ajatuksia (lähi)luonnosta siten, että kaikkeen luontoon voisi suhtautua empatian kautta ja kaikki luonto on yhtä arvokasta, olipa se kokijan mielestä kuinka ihanaa tai ihan kamalaa tahansa. Tätä kasvatustavoitetta kohti kuljetaan kolmen oppitunnin aikana äärimmäisen lyhyen teoriapohjan, sekä erilaisten harjoitteiden kautta. Projekti pohjautuu ajatukselle, että vahvistamalla empatian kokemusta luontoa kohtaan muuttuu suhtautumisemme luontoon kokonaisvaltaisesti.

Tunti 1

Alustus (vähintään 45min)

Idea lyhyesti: tutustutetaan osallistujat empatian käsitteeseen ja harjoitellaan empatiaa sekä tunteiden sanoittamista “elävä patsas” improvisaatioharjoitteen kautta.

- Projektin taustan kertominen osallistujille (mitä tehdään, miksi tehdään, mihin pyritään)
- Käydään läpi lyhyt pohjustus siitä, mitä empatia on. Lyhimmillään pohjustus voi olla esimerkiksi tällainen:
  - o (Projektiivinen) empatia = Kyky asettua toisen asemaan ja ymmärtää hänen tunteitaan.
  - o Kuvittele, että koulussa ystäväsi kaataa vahingossa mukinsa ja kaikki juoma leviää lattialle. Ymmärtäessäsi, että ystäväsi voi tuntea olonsa noloksi ja surulliseksi, menet hänen luokseen ja autat siivoamaan sotkun. Näin toimit empatian osoituksena, koska ymmärrät, miltä hänestä tuntuu ja pyrit auttamaan häntä.
- Harjoitellaan empatiaa ja tunteiden sanoittamista “Elävä patsas” nimisellä improvisaatioharjoituksella.
  - o Ohjaajat kertovat alkuun patsaan aiheen (alkuun helppoja, esimerkiksi “välitunti”). Osallistujat tulevat yksi kerrallaan osaksi patsasta ja lähtevät rakentamaan sitä haluamaansa suuntaan. Liittyessään patsaaseen osallistujat sanovat ääneen, mitä he esittävät (esimerkiksi “minä olen välituntivalvoja”, “minä olen jalkapallo”). Kun patsas on valmis (kaikki halukkaat ovat mukana, tai ohjaajan määrittämä määrä osallistujia), käydään läpi patsaan osien tuntemuksia. Patsaan osat saavat kertoa omista

tuntemuksistaan: Miltä välituntivalvojasta tuntuu tällä hetkellä? Entä mitä mahtaa pohtia juuri potkaistuksi tullut jalkapallo?

- Muutamien harjoituspatsaiden jälkeen voidaan siirtyä ympäristöteemaisiin ja hieman enemmän abstrakteihin aiheisiin, kuten “Suomalainen metsä” tai “Kangasalan harju sadan vuoden päästä.”
- Tehtävää voi eriyttää ylöspäin myös vaihtamalla perspektiiviä - patsaan osat eivät kerrokaan enää omista ajatuksistaan, vaan refleктоivat sitä, miltä muista patsaan osista saattaisi tuntua?

Tunnin lopetus: millaisia ajatuksia harjoitus herätti? Kerrotaan, mitä tehdään seuraavalla kerralla ja miten jatketaan.

Tunti 2

Museokierros (vähintään 45min)

Idea lyhyesti: osallistujat kiertelivät museossa ja kuvittelevat saamansa eläimet osaksi museon taideteoksia. Osallistujat kirjaavat ylös minkä eläimen he ovat sijoittaneet mihinkäkin teokseen, sekä miltä eläimestä tuntuu ja mitä se kaipaa?

- Oppitunnin aluksi käydään yhdessä läpi vielä uudestaan, mitä tällä kerralla on tapahtumassa.
- Osallistujille jaetaan museoon tullessaan laput kahdesta eri hatusta. (kuvat liitteinä)
  - o Ensimmäisessä hatussa lappuja on kaksi erilaista: torakka sekä mato.
    - Eläimet voivat olla periaatteessa mitä tahansa, mutta ajatuksena on, että eläimet eivät olisi osallistujien suosikkieläimiä, vaan jotenkin hieman “inhottavia”
  - o Toisessa hatussa lappuja on myös kaksi erilaista: pupu sekä siili.
    - Näiden eläinten puolestaan on tarkoitus olla söpöjä ja lutusia.
- Osallistujat pääsevät sisään museoon mukanaan kaksi eläintä. Museossa osallistujat kiertelivät itsenäisesti museossa ja täyttää annettua monistetta (liitteenä). Osallistujat valitsevat museossa neljä teosta ja pohtivat teoksien kautta seuraavia monisteessa olevia kysymyksiä:
  - o Mitä kuvassa tapahtuu?
  - o Miltä eläimestä tuntuu teoksessa? Miksi?
  - o Mitä eläin kaipaa?
- Mikäli osallistujien itseohjautuvuus ei ole sillä tasolla, että he voivat kierrellä vapaasti museossa valitsemassa taideteoksia joihin eläimet sijoittaa, voivat ohjaajat valita teokset jo etukäteen ja osallistujat kiertävät nämä neljä valittua teosta ryhmässä vastaten monisteen kysymyksiin.
- Toisen kerran lopuksi tai kotitehtävänä ennen kolmatta tapaamiskertaa vastataan seuraaviin kysymyksiin:

- Katso monisteeseen kirjoittamiasi vastauksia: Onko eläinten tuntemuksissa eroavaisuuksia? Miksi tai miksi ei? Kaipaavatko eläimet eri asioita? Kirjoita vähintään neljällä kokonaisella virkkeellä vastaukset kysymyksiin.

Tunti 3

Koontitunti (vähintään 45min)

Idea lyhyesti: Käydään läpi osallistujien museokokemusta vapaamman keskustelun myötä sekä työskennellään viime kerralla annetun kotitehtävän avulla.

- Tunnin alussa keskusteltiin museovierailusta.
  - Mitä ajatuksia heräsi museosta? Oliko kivaa vai tylsää? Mikä jäi erityisesti mieleen?
- Kotitehtävän läpikäynti pienryhmissä.
  - Osallistujat lukevat muille ääneen oman vastauksensa, jonka pohjalta osallistujat vertailivat omia vastauksia toistensa vastauksiin.
- Jatketaan yhteistä keskustelua koko ryhmän kanssa.
  - Mitä eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä vastauksista nousee esille?
  - Miksi empatiaa voi olla vaikeampaa tuntea jotain muuta otusta kohtaan kuin jotain toista?
  - Miten se vaikuttaa meidän suhtautumiseemme luontoon ja meitä ympäröivään maailmaan?
  - Mitä jos olisi jotenkin toisin?
- Projektin lopetus: mitä tehtiin, miksi tehtiin ja mihin pyrittiin

LIITTEET TUNTI 2

Eläimet:

Kastemato

Torakka

Jänis

Siili

Nimi: _____

Eläimet: _____ JA _____

Teos 1: _____ (teoksen nimi)

Mitä kuvassa tapahtuu?

_____

Miltä söpöstä eläimestä tuntuu teoksessa? Miksi?

_____

Mitä eläin kaipaa?

_____

Teos 2: _____

Mitä kuvassa tapahtuu?

_____

Miltä söpöstä eläimestä tuntuu teoksessa? Miksi?

_____

Mitä eläin kaipaa?

_____

Teos 3: _____

Mitä kuvassa tapahtuu:

Miltä "rumasta" eläimestä tuntuu teoksessa? Miksi?

Mitä eläin kaipaa?

Teos 4: _____

Mitä kuvassa tapahtuu?

Miltä "rumasta" eläimestä tuntuu teoksessa? Miksi?

Mitä eläin kaipaa?

Kotitehtävä:

Katso monisteeseen kirjoittamiasi vastauksia: Onko eläinten tuntemuksissa eroavaisuuksia? Miksi tai miksi ei? Kaipaavatko eläimet eri asioita? Kirjoita vähintään neljällä kokonaisella virkkeellä vastaukset kysymyksiin.